

TERESA PÀMIES

Foto del "poeta" de la màquina fotogràfica: Jordi Olevarieta.

Diumenge, parc de la...Acaba setembre i fa bo. Al peu de les amples escales, davant les fonts, nois i noies esperen la cobla. La Nuri ha vist el Quimet de lluny, i el Quimet ja ha vist la Nuri. Per tal de saludar-se, donar-se les mans, s'obren pas entre jovent cridaner, esvalotat i content.

El noi va de "jeans". És la primera cosa que ha remarcat la Nuri. El saluda amb un somriure lluminós; li agrada el Quimet amb els "vaqueros" ben baixos i estrets. Ella s'ha fet una trena.

La cobla toca "Angelina" i les colles es disposen a puntejar. Fa sol. Un sol de setembre. Balla la joventut contemplada pels qui ja no són joves, amb l'esguard melangiós i enyorat del que ells mateixos foren un dia. Els joves viuen. Els vells reviu.

Fa sol. La música de la sardana és música de sol de diumenge. Bé que ara comença a ballar-se també de nit, davant la... però allí és un altra cosa.

La Nuri i el Quimet han entrat a la rotilana. Els dits de la mà esquerra de la nena resposen confiats damunt els dits fermes del noi. La mà dreta la té un altre xicot que ella no ha mirat ni mirarà. El seu veï de la dreta no la interessa. Pels dits de la mà esquerra li entra l'atabalament ja conegut, una dèria de fugir amb la mà del Quimet al seu clatell.

Es fa un embolic. Perd el ritme. Els curts els fa llargs, els llargs els balla curts. El xicot de la dreta l'estira, recordant-li les regles de la dansa "més bella". La mà del Quimet li l'empeny, dolcament cap a la dreta, perquè ell ball bé la sardana i no perd l'oremus per molt enamorat que estigui de la seva veïna.

I d'enamorat n'està com només en pot estar un adolescent. La Nuri mira el cel blau de setembre i respira l'aire net tot puntejant graciosament però desordenada. Passa un núvol rosat com de merenga i ella s'hi gronxa. Pels dits de la mà esquerra li va entrant aquell goig.

Es desfà la rodona. El noi de la dreta mira foscament la Nuri, bo i dient-li, amb els ulls: "Amb tu, nena, mai més". El Quimet se la mira d'una altra manera, astorat i moix, encisat o espantat com si acabés de descobrir un cofre fabulós, misteriós, que igual pot guardar una cosa bona que una cosa dolenta. Tornaran a ballar dues, tres sardanes més, i encara no s'hauran dit una paraula. No els cal dir-se res.

Tornen a casa junts perquè són veïns. Ell és alt, ella li arriba a l'espatlla. La trena de color de mel s'ha desfet al salt de la sardana. Tot caminant, vol refer la trena que ara és un feix de cabell net i lluent damunt el pit dret, un pit que ja comença a aturar les mirades.

El noi voldria refer la trena de la Nuri, però no gosa. Ella pregunta:

— Ara treballes, oi?

— Sí, d'auxiliar comptable i al mateix temps faig el "nocturno" per acabar el batxillerat. Vull ser "perito".

— Això de "perito" es important, oi? Has d'"empollar" molt per ser "perito"; suposo. Que fan els "peritos"?

— No és fàcil, no. La comptabilitat no és obrir un llibre i escriure números a l'"Haber" i números al "Debe". Avui, portar els comptes d'una empresa és complicat: si no ho hagués vist no ho creuria. Que si els "seguros", que si les primes, que si els percentatges, que si els coeficients. Hi ha la cibernètica, naturalment...

— Això de la cibernètica deu ser terrible, tu...

— I tant!

— També la saps, tu, la cibernètica?

— Encara no, dona, però s'estudia.

Al Quimet li agradaria de seure amb la Nuri a la terrassa d'algun bar, als voravia, demanar una orxata o una cervesa amb "tapes" com qualsevol parella; i parlar de cibernètica o del que fos. Però per convidar una noia s'han de tenir diners. D'altra banda, les mares ja els esperen a dinar. Ah, si almenys la Nuri li deixés refer la trena...

/Transcrit pàg. 150 a 152 - Títol: DONA DE PRES - Autora: TERESA PÀMIES - Edicions Proa - Col.lecció: A tot Vent/.

TERESA PÀMIES - Balaguer /Noguera/ 1919.

D'adolescent participà a la lluita social sota l'influència del seu pare. Activista adscrita al socialisme, viu i sofreix la Guerra Civil, on fa literatura de combat que va esvair-se com la mateixa pólvora. S'exilià a Mèxic. Acabada la guerra residí amb el seu pare a Praga. Retorna a Catalunya i a Barcelona començà amb rigor la seva carrera d'escriptora.

Era la recuperació d'una exiliada oblidada i amb les seves obres com "Testament a Praga", guanyà el Premi Pla 1970. Amb "Quan erem capitans", el Premi Estelrich 1974 (recordem que s'està convocant el del 1980). Amb "Dona de pres" quedà finalista del Sant Jordi 1971 i amb aquesta mateixa obra, en versió definitiva, merescué altre cop el segon lloc al Sant Jordi 1974.

Avui us hem ofert un retall d'aquesta novel·la. L'acció es desenvolupa pels voltants del 1962, l'any en que Joan XXIII obria el seu Concili.

D'aquesta obra, Domènec Guansé ha dit: "Sovint diem que la novel·la catalana acostuma a ser massa local. Potser les nostres circumstàncies de poble poc conegut ens ho ha fet semblar així. Sigui com sigui, en aquest cas, el tema que ens ofereix Teresa Pàmies és de fronteres amples, universal. A gairabé tots els països d'Europa, i també d'Amèrica, trobaríem aquesta figura de "Dona de Pres". Per això creiem que la novel·la resistiria amb èxit la traducció a les llengües més diverses".

Demano perdó a la Neus Godàs (L'autèntica protagonista de la novel·la) per haver-vos transcrit un troç on hi a sol i el personatge ser el Quimet, el fill d'aquesta dona valenta, que es pregunta perquè creixen els fills?